

Σχολεία δεύτερης ευκαιρίας

ΚΑΛΟΓΕΡΗ ΕΛΕΝΗ*

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων, του υπεύθυνου για τα ΣΔΕ φορέα του Υπουργείου Παιδείας, αποτελούν έναν θεσμό με απόλυτα θετική εικόνα στην ελληνική κοινωνία, ο οποίος ξεκίνησε το 2000. Το πρόγραμμα των ΣΔΕπου συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ελληνικό Δημόσιο, ξεκίνησε με τη λειτουργία του πρώτου ΣΔΕ στο Περιστερί.

Σήμερα λειτουργούν εξήντα δύο (62) ΣΔΕ σε όλη την επικράτεια. Οκτώ από αυτά τα σχολεία λειτουργούν μέσα σε σωφρονιστικά καταστήματα. Επίσης λειτουργούν τριάντα τρία (33) παραρτήματα (τμήματα εκτός έδρας), δύο εκ των οποίων ιδρύθηκαν φέτος σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη μέσα σε δομές του ΟΚΑΝΑ.

Τα ΣΔΕ δίνουν τη δυνατότητα σε ενήλικες, 18 ετών

και άνω, που δεν έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να αποκτήσουν τίτλο ισότιμο με το απολυτήριο του Γυμνασίου (νόμος 2525/97). Η φοίτηση είναι διετής (9+9 μήνες) και τα μαθήματα γίνονται κάθε απόγευμα από Δευτέρα έως Παρασκευή.

Ένα μεγάλο ποσοστό των αποφοίτων των ΣΔΕ συνεχίζει στην επόμενη βαθμίδα εκπαίδευσης (ΕΠΑΛ, Γενικό Λύκειο) και συνεχώς αυξάνεται ο αριθμός αυτών που έχουν αποφοιτήσει ή φοιτούν στο Πανεπιστήμιο.

Τα ΣΔΕ αποτελούν ένα από τους πιο επιτυχημένους εκπαιδευτικούς θεσμούς που αγκαλιάστηκε από την ελληνική κοινωνία, επειδή απαντούσε και απαντά σε υπαρκτά προβλήματα όπως είναι:

- η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων,
- η επανασύνδεσή τους με τα συστήματα κατάρτισης και εκπαίδευσης,
- η βελτίωση της επαγγελματικής θέσης τους,
- η επανένταξή τους στην αγορά εργασίας και
- η ανάπτυξή τους ως ατόμων και πολιτών.

Τα αποτελέσματα της πολύχρονης λειτουργίας των ΣΔΕ είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακά και ενθαρρυντικά και οφείλονται:

- στη στελέχωσή τους με εκπαιδευτικό προσωπικό υψηλού επιπέδου,
- στην πλαισίωσή τους με θεσμούς υποστηρικτικούς όπως η Επιτροπή Παρακολούθησης των ΣΔΕ,
- στην τακτική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και συμβούλων των σχολείων,
- στα επιστημονικά απολογιστικά συνέδρια που διεξάγονταν τα πρώτα χρόνια λειτουργίας τους και
- στην υποστήριξη του έργου τους από την πολιτεία μέσω της Ομάδας Έργου.

Η ταχύτατη αύξηση του αριθμού των ΣΔΕ αναδεικνύει μια τεράστια ανάγκη ενός μεγάλου ποσοστού των κατοίκων της ελληνικής επικράτειας. Οι εκπαιδευόμενες-οι στην πλειοψηφία τους προέρχονται από ευπαθή κοινωνικά στρώματα (φυλακισμένοι, γυναίκες, αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, Ρομά, Μουσουλμάνοι, πρώην χρήστες), έχουν χαμηλό εισόδημα, είναι άνεργοι ή απειλούνται από ανεργία.

Σκοπός των ΣΔΕ είναι η επανασύνδεση των εκπαιδευόμενων με την εκπαιδευτική διαδικασία, η εισαγωγή νέων προοπτικών στη ζωή τους, με απώτερο σκοπό την αποφυγή του κοινωνικού και επαγγελματικού αποκλεισμού, η απόκτηση γνώσεων και η κατάκτηση της ικανότητας να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν, προσφέροντάς τους αναβαθμισμένα εκπαιδευτικά προγράμματα προσαρμοσμένα στις ατομικές και κοινωνικές τους ανάγκες, που τους βοηθούν να αντιμετωπίσουν προβλήματα της καθημερινής τους ζωής και να απολαμβάνουν τα προϊόντα της σύγχρονης επιστήμης, τεχνολογίας και τέχνης. Οι διαδικασίες αυτές οδηγούν σε ενίσχυση της αυτοεικόνας τους και έχουν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της αυτοεκτίμησής τους.

Ο ουμανιστικός χαρακτήρας του προγράμματος σπουδών και τα βαθιά δημοκρατικά χαρακτηριστικά των σχολείων αποτυπώνονται στο αρχικό Αναλυτικό Πρόγραμμα και στις Προδιαγραφές Σπουδών καθώς και στον Κανονισμό Λειτουργίας των ΣΔΕ.

Τα μαθήματα που διδάσκονται είναι:

- Ελληνική Γλώσσα
- Μαθηματικά
- Αγγλική Γλώσσα
- Κοινωνική Εκπαίδευση
- Πληροφορική
- Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
- Φυσικές Επιστήμες
- Αισθητική Αγωγή

Η μεθοδολογία των σχολείων αυτών στηρίζεται κυρίως στη βιωματική διδασκαλία πολλές φορές με καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές, που καλλιεργεί τον ψυχοσυναισθηματικό κόσμο των εκπαιδευόμενων και την κοινωνικοποίησή τους, στις συμμετοχικές μεθόδους, στην αξιοποίηση των εμπειριών τους, στη διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης, στον κριτικό στοχασμό, στη μετασχηματίζουσα μάθηση και την αυτενέργη κατάκτηση της γνώσης.

Για την επίτευξη των παραπάνω σκοπών και την

πραγματοποίηση του πολυεπίπεδου εκπαιδευτικού έργου των ΣΔΕ, απαιτείται εκπαιδευτικό προσωπικό με αυξημένα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, με διεπιστημονική εμπειρία στην εκπαίδευση, επιμόρφωση, ατομική καθοδήγηση και συμβουλευτική. Θα πρέπει επίσης να έχει εμπειρία στην κοινωνική και επαγγελματική επανένταξη και φυσικά θα πρέπει να είναι εκπαιδευμένο στις νέες τεχνολογίες. Ο κάθε εκπαιδευτής θα πρέπει να παρατηρεί και να αναγνωρίζει τις διαφορετικές ικανότητες και προσόντα κάθε μαθητή και να προσαρμόζει την μέθοδό του κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να τους βοηθή να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους και να προσδιορίζουν ένα πρόγραμμα για την ζωή τους. Δηλαδή εκπαιδευτικοί με αυξημένη διδακτική και παιδαγωγική κατάρτιση στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, με διάθεση και όρεξη για προσφορά και πειραματισμό, με ιδιαίτερη ευαισθησία και ικανότητα συνεργασίας και κατανόησης και ολιστική προσέγγιση των ζητημάτων.

Οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται στα ΣΔΕ αποσπώνται κάθε χρόνο από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Επιλέγονται με κριτήρια την πλήρη διαθεσιμότητά τους στις ανάγκες του σχολείου, τη γνώση γλωσσών και Η/Υ και πολλοί είναι κάτοχοι μεταπτυχιακών διδακτορικών διπλωμάτων.

Ωστόσο οι αποφάσεις των τελευταίων ετών, όπως η δραστηκή μείωση του αριθμού των αποσπάσεων καθώς και η αργοπορημένη πρόσληψη ωρομίσθιων εκπαιδευτικών, απογύμνωσαν τα σχολεία από προσωπικό το οποίο διαθέτει εμπειρία και είχε επιμορφωθεί αρκετές φορές. Σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρξαν εκπαιδευτικοί που συμπλήρωναν ωράριο στα ΣΔΕ και αναγκάζονταν να μετακινούνται σε κοντινές πόλεις του ίδιου νομού. Από μόνο του το γεγονός αυτό φανερώνει την άγνοια ή την αδιαφορία των υπευθύνων, αφούμια από τις βασικές αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι να αντιμετωπίζονται οι εκπαιδευόμενοι συνολικά, δηλαδή το σύνολο των αναγκών τους και η εστίαση μόνο στο γνωστικό μέρος της διδασκαλίας. Για να μπορεί ο εκπαιδευτικός να εκπληρώνει αυτό τον πολυδιάστατο ρόλο είναι απαραίτητη η πλήρης διαθεσιμότητά του.

Παρά της αντιξοότητας των τελευταίων χρόνων όπως περιγράφηκαν πιο πάνω, η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου εξακολούθησε να είναι υψηλών προδιαγραφών χάρη στο ζήλο και το αξιόμαχο των εκπαιδευτικών που πιστεύουν στο θεσμό και τον υπηρέτούν, πολλές φορές με αυταπάραση.

Αν λάβουμε υπόψη μας τον τρόπο λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, καθώς και την μεγάλη ανταπόκριση που παρατηρείται στη χώρα μας, είναι φανερό πως ο θεσμός αυτός θα πρέπει να ενισχυθεί επιπλέον από την πολιτεία. Θα πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη ενημέρωση και προώθηση του, διότι τα στοιχεία αποδεικνύουν πως, ιδιαίτερα τη σημερινή εποχή, μεγάλη πληθυσμιακή ομάδα βιώνει τον κοινωνικό αποκλεισμό εξαιτίας, εκτός των άλλων, της δυσκολίας στην πρόσβαση και την απόκτηση γνωστικών εφοδίων. Αν οραματιζόμαστε μια κοινωνία ισονομίας και ισότητας θα πρέπει το αγαθό της Παιδείας να παρέχεται πρώτιστα σε πολίτες που βιώνουν την ανισότητα και τον περιθωριοποίησή.